

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 8 maart 2024

Datum GS-besluit : 9 april 2024

Vragen nr. 26

Vragen van **mevrouw drs. I.M. Haas MA** en **de heer J.P. Hollebeek** (Partij voor de Dieren) en **mevrouw R. Alberts** (SP) over Dinoterb en andere illegale bestrijdingsmiddelen.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 8 maart 2024 door de leden van Provinciale Staten, **mevrouw drs. I.M. Haas MA** en **de heer J.P. Hollebeek** (Partij voor de Dieren) en **mevrouw R. Alberts** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

De afgelopen periode is er weer een flink aantal verontrustende berichten over het verboden bestrijdingsmiddel dinoterb in de media gekomen. Dinoterb is een kankerverwekkende stof die vooral gevaarlijk is voor zwangere vrouwen. Dit bestrijdingsmiddel is ook schadelijk voor zoogdieren, vogels en insecten en staat op de lijst van Zeer Zorgwekkende Stoffen van het RIVM. Voor ZZS geldt een minimalisatieplicht, wat betekent dat de uitstoot tot 0 moet worden gereduceerd.

Reden voor de fracties van de Partij voor de Dieren en SP om schriftelijke vragen te stellen.

Het betreft onder andere de volgende berichten:

[Wateren in Noord-Hollandse bollenstreek sterk vervuild met verboden, kankerverwekkend landbouwgif | de Volkskrant](#) In en rondom de bollenstreken in Noord-Holland zijn hoge concentraties van het verboden en gevaarlijke landbouwgif dinoterb gemeten in het oppervlaktewater.

[Johan Vollenbroek slaat alarm over illegaal gebruik bestrijdingsmiddel dat gevaar vormt voor zwangere vrouwen – Joop – BNNVARA](#)

[Milieuactivist Johan Vollenbroek eist actie tegen giftige stoffen in sloten Venhuizen: 'Verboden middel wordt nog steeds gebruikt' | Noordhollands Dagblad](#) Niet alleen dinoterb, maar het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier constateert in het polderwater de laatste jaren

te hoge concentraties van de insectenbestrijdingsmiddelen imidacloprid en pyriproxifen en de schimmeldoders pyraclostrobin en carbendazim.

['Als er niets verandert, moeten bollenbedrijven straks stoppen' | Noordhollands Dagblad](#)

INLEIDING ANTWOORDEN

Wij zijn bezorgd over de aanwezigheid van het aangetroffen verboden bestrijdingsmiddel Dinoterb in ons oppervlaktewater. Zoals uit de beantwoording van onderstaande vragen blijkt is het onduidelijk waar deze vervuiling vandaan komt. Hier moet eerst onderzoek naar plaatsvinden, voordat mogelijke vervolgstappen kunnen worden ondernomen. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voert als waterkwaliteitsbeheerder dit onderzoek uit en is ook verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving op de waterkwaliteit. Het toezicht en de handhaving op het gebruik van (illegale) bestrijdingsmiddelen ligt bij de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Gemeenten zijn bevoegd gezag voor verontreinigingen in de bodem. Zij hebben deze taak gemandateerd aan de omgevingsdiensten. De provincie is bevoegd gezag voor Natura 2000-gebieden en kan vanuit die bevoegdheid optreden tegen illegale activiteiten die een negatief effect hebben op deze gebieden. De provincie heeft deze taak gemandateerd aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. De provincie is tot slot verantwoordelijk voor het vaststellen van de waterkwaliteitsdoelen voor oppervlakte- en grondwater. Ook de monitoring van het grondwater is bij de provincie als taak belegd.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

VRAGEN

Dinoterb HHNK

Vraag 1:

Uit meetgegevens van overheidsbronnen Aquadesk en de Bestrijdingsmiddelenatlas blijkt dat de wateren in de Noord-Hollandse bollenstreek sterk vervuild zijn met het verboden, kankerverwekkend bestrijdingsmiddel? Was GS hier al mee bekend?

Antwoord 1:

Wij zijn afgelopen februari door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) geïnformeerd over de normoverschrijding in het Zwanenwater. Het Hoogheemraadschap vermoedde dat het, in dit specifieke geval, een meetfout betrof. Inmiddels is duidelijk dat dit niet het geval is.

Vraag 2:

Hoe ziet GS het feit dat een particuliere organisatie als MOB deze ernstige vervuiling heeft ontdekt en het Hoogheemraadschap en de provincie blijkbaar niet?

Antwoord 2:

Zie antwoord vraag 1. HHNK had de vervuiling dus ook al gesignaleerd. MOB baseert zich op meetgegevens van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Vraag 3:

Hoe verklaart GS de sterke toename van de concentraties dinoterb in het oppervlaktewater in de laatste jaren, tot wel vijf keer de veiligheidsnorm? Dit is het Maximaal Toelaatbare Risiconiveau (MTR).

Antwoord 3:

Dit kunnen wij niet verklaren. Het Hoogheemraadschap onderzoekt de herkomst van de vervuiling.

Vraag 4:

Hoe verklaart GS de hoge concentraties dinoterb in het Natura 2000-gebied het Zwanenwater?

Antwoord 4:

Zie antwoord vraag 3.

Vraag 5:

Milieuorganisatie MOB vermoedt dat bollentelers het verboden middel in de afgelopen jaren nog over hun akkers hebben gespreid, waarna het zich via de lucht en het water heeft verspreid.

- a) Acht GS dat ook mogelijk? Zo nee, wat is dan uw verklaring?
- b) En is GS bereid hier verder onderzoek naar te doen?

Antwoord 5:

Het Hoogheemraadschap onderzoekt de bron van de vervuiling. Totdat de resultaten bekend zijn kunnen en willen wij niet speculeren over de schuldvraag.

Vraag 6:

Is GS bereid er bij de NVWA en/of Omgevingsdienst op aan te dringen meer controles uit te voeren op het gebruik van illegale middelen en de gebruikte concentraties?

Antwoord 6:

Zie antwoord 8 van Statenvragen 25–2024.

Vraag 7:

MOB heeft een handhavingsverzoek ingediend bij het HHNK. Hoe ziet GS de rol van de provincie hierin? B) Bent u bereid er bij het HHNK op aan te dringen meer te handhaven op illegaal gebruik van landbouwgif?

Antwoord 7:

Onder 'handhaving' wordt verstaan het herstellen en eventueel bestraffen van het niet naleven van voorschriften uit vergunningen of regelgeving. Handhaving is dus alleen mogelijk als het duidelijk is wie de overtreding heeft begaan. Uit het onderzoek dat HHNK uitvoert moet blijken of de overtreder van de vervuiling gevonden kan worden. De provincie heeft geen rol in dit specifieke handhavingsverzoek. Wij gaan met HHNK wel nader in gesprek over toezicht op en handhaving van illegale bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater.

Vraag 8:

Heeft MOB ook een handhavingsverzoek ingediend bij de provincie? Zo ja, welke opvolging geeft de provincie hieraan?

Antwoord 8:

Ja, MOB heeft ook een handhavingsverzoek bij de provincie ingediend als bevoegd gezag voor Natura 2000. Dit verzoek is in behandeling bij de OD NHN. Voor dit handhavingsverzoek geldt hetzelfde als gesteld bij antwoord 7: handhaving is alleen mogelijk als het duidelijk is wie de overtreding heeft begaan.

Provinciebreed

Vraag 9:

Wordt er bij de andere waterschappen in de provincie ook gemeten op dinoterb? In welke frequentie (aantal keer per jaar)? En wat zijn de meetresultaten?

Antwoord 9:

Ja, zie de informatie in de bestrijdingsmiddelenatlas. In de loop van de tijd zijn overschrijdingen aangetroffen in verschillende provincies en rijkswateren. In recente jaren (2015 t/m 2022) in Noord-Brabant, Zuid-Holland, Limburg en Zeeland.

Vraag 10:

Zijn er de afgelopen twee jaar naast dinoterb nog andere illegale bestrijdingsmiddelen gevonden in het oppervlaktewater?

Antwoord 10:

Ja, volgens opgave van HHNK zijn er nog andere illegale bestrijdingsmiddelen aangetroffen in het oppervlaktewater.

Vraag 11:

Zijn er ook verboden bestrijdingsmiddelen gevonden in grondwater, gebieden waar drinkwater wordt gewonnen of drinkwaterbeschermingsgebieden binnen onze provincie?

Antwoord 11:

Nee, deze zijn niet gevonden, zie ook antwoord vraag 2 Statenvragen 25–2024.

Vraag 12:

Een probleem bij het halen van de KRW-doelen is de te hoge belasting van het oppervlaktewater met bestrijdingsmiddelen.

Hoever is de provincie met het behalen van de KRW-doelen waar het bestrijdingsmiddelen betreft?

Antwoord 12:

De aanwezigheid van chemische stoffen in het oppervlaktewater is inderdaad een belemmering voor het halen van de KRW doelen. De [KRW-factsheets](#) van de waterschappen in Noord-Holland geven hier inzicht in. Zie vraag 13 voor maatregelen die we nemen om de KRW-doelen te behalen.

Vraag 13:

Wat doet de provincie concreet om het gebruik van bestrijdingsmiddelen terug te dringen?

Antwoord 13:

In de KRW-factsheets van de waterschappen staan programmatische en instrumentale maatregelen en onderzoeken die voor 2027 genomen dienen te worden, bijvoorbeeld aanpak van (in)directe lozingen¹, lobbyen voor aanscherping normen bestrijdingsmiddelengebruik en verbreden teeltvrij zones (programma agrarisch waterbeheer, handhaving Gemeentelijke Rioleringsplannen, onderzoek naar landbouwemissies bloembollengebied, etc). Daarnaast voeren we gesprekken met waterschappen voor verbetering van de monitoring en het doorvoeren van de aanbevelingen uit het onlangs verschenen rapport voor stroomgebied Rijn–West over overschrijdingen van stoffen (Schoonwater voor Rijn–West, Postma, 2023).

Vraag 14:

Controleren de omgevingsdiensten in de provincie regelmatig op verboden gifstoffen/bestrijdingsmiddelen in de bodem? Zo ja, hoe vaak en op welke stoffen?

Antwoord 14:

Nee, de omgevingsdiensten voeren niet uit zichzelf bodemonderzoek uit. Ze controleren alleen bodemonderzoeken die binnenkomen bij meldingen of aanvragen. Bij bodemonderzoek wordt

¹ (In)directe lozingen zijn lozingen op het oppervlakte water. Hiervoor is een vergunning noodzakelijk ofwel van een omgevingsdienst (indien het een indirecte lozing betreft via het riool) ofwel de waterbeheerder bij een directe lozing).

altijd onderzocht op de stoffen waarvoor de bodem verdacht is wat betreft legale activiteiten. De OD NHN vraagt aanvragers bij grondverzet bijvoorbeeld regelmatig om onderzoek te doen naar bestrijdingsmiddelen als gevolg van hun specifieke teelt. Als er sprake is van een illegale activiteit zoals een drugsdumping dan wordt ook op gerelateerde stoffen onderzocht. De OD NHN werkt ook samen met HHNK. Op locaties waar dinoterb is aangetroffen in het water zal de omgevingsdienst bij toekomstig bodemonderzoek de aanvrager wel wijzen op het feit dat ook op dit middel moet worden onderzocht, aangezien de bodem de bron kan zijn voor verspreiding naar het grondwater. Bij controles van milieuhandhavers op lozingen vanuit bedrijven is niet onderzocht op dinoterb, maar dinoterb is ook nog niet door de OD NHN aangetroffen binnen een bedrijf in de bestrijdingsmiddelenkast.

Vraag 15:

Is GS bereid de rol van de Omgevingsdiensten uit te breiden?

Antwoord 15:

De provincie is geen bevoegd gezag, dus dat is niet aan ons.

Vraag 16:

Nederland staat Europees gezien op de laagste plaats met betrekking tot waterkwaliteit. Hoe is de situatie in Noord-Holland? Doet Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, in het kader van het provinciale toezicht op de waterschappen, in uw ogen voldoende om de waterkwaliteit te verbeteren?

Antwoord 16:

Medio 2024 worden de resultaten van de tussenevaluatie van de KRW bekend en dan hebben we een beeld wat er in Noord-Holland nog te doen staat. Wij zien dat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier net als de andere Noord-Hollandse waterschappen er alles aan doet om de waterkwaliteit te verbeteren. Bij het halen van de doelen voor de waterkwaliteit zijn wij deels afhankelijk van Rijksbeleid. De evaluatie zal dan ook uitwijzen op welke punten aanvullend Rijksbeleid nodig is en welke maatregelen nog nodig zijn in de regio.

Vraag 17:

In de kuststreek tussen Petten en Beverwijk overschreed de concentratie dinoterb op meerdere plaatsen tot wel vijf keer de veiligheidsnorm. In het Zwanenwater bij Petten, een Natura 2000-gebied, werd die norm in oktober 2023 ruim twee keer overschreden. De concentratie dinoterb in het duinmeer was daar bovendien drie keer zo hoog als in 2017. Uit de tussenliggende jaren zijn geen metingen bekend.

De rechtbank Noord-Nederland oordeelde in 2021 dat lelieteelt in of nabij N2000-gebieden vergunningplichtig is ingevolge de Wet natuurbescherming.² Van toepassing is immers artikel 2.7, lid 2 Wnb. Deze verbiedt het zonder vergunning van Gedeputeerde Staten een project, als lelieteelt, te realiseren dat (..) significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

² [ECLI:NL:RBNNE:2021:2483, Rechtbank Noord-Nederland, LEE 19/1028 \(rechtspraak.nl\)](#)

Is GS bereid vergunningstrajecten en handhaving in te zetten bij o.a. bollenbedrijven in de nabijheid van Natura 2000-gebieden?

Antwoord 17:

Natura 2000 gebieden kennen inderdaad een externe werking. Dit betekent dat men ook buiten een Natura 2000-gebied geen activiteiten mag ontplooiën die een significant negatief effect hebben op het Natura 2000-gebied. Dit is dus de gangbare praktijk. Wij zullen navraag bij de OD NHN doen hoe dit in de praktijk wordt geëffectueerd en zo nodig om aanscherping vragen.

Vraag 18:

Hoe ziet GS, in het kader van het provinciale toezicht op de waterschappen, de kritiek dat Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de verbetering van de waterkwaliteit aan niet-onpartijdige belanghebbenden, namelijk land- en tuinbouworganisaties LTO Noord en KAVB, overlaten?

Antwoord 18:

De verbetering van de waterkwaliteit is niet alleen een taak van het Hoogheemraadschap. Hier zijn meer partijen voor verantwoordelijk. Ook land- en tuinbouworganisaties moeten zich bewust zijn van hun rol bij de verbetering van de waterkwaliteit.

Vraag 19:

Is GS bereid om in geval van illegaal gebruik van bestrijdingsmiddelen, in de zin van verboden middelen of hogere concentraties dan toegestaan, bestuursrechtelijk dan wel strafrechtelijk op te treden?

Antwoord 19:

Zie antwoord vraag 10 van Statenvragen 25-2024.

Vraag 20:

Hoe gaat u ingrijpen om de volksgezondheid en de (drink)waterkwaliteit te beschermen en op welke termijn?

Antwoord 20:

Eerst moet duidelijk zijn wat de bron van de vervuiling is, voordat er tot actie kan worden overgegaan.